

ЮЛІЯ АБРАМЧУК
Науковий керівник:
д.е.н., професор Савельєв Є. В.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ: ДОСВІД РОЗВИНЕНИХ ДЕРЖАВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Міжнародний трансфер знань набуває все більшого поширення в сучасному глобалізаційному світі. Знання, перетворюючись у різноманітні технології, товари та послуги, виходять за межі вітчизняної держави. Уряди країн, які розуміють значимість знань, що допомагають становленню та розвитку інноваційної економіки, намагаються найефективніше здійснювати політику стимулювання трансферу знань. Державна політика регулювання міжнародного трансферу знань розвинутих країн світу спрямована на створення сприятливих умов для використання та розповсюдження знань в усіх галузях економіки.

Проблемі державного регулювання міжнародного трансферу знань присвячено роботи багатьох українських та зарубіжних учених, а саме: Ю. Адлера, О. Амоші, Д. Белла, Є. Веліхова, А. Гальчинського, В. Гейця, С. Глазєва, Р. Грінберга, К. Далмана, М. Кастельса, С. Кацури, В. Келлера, В. Кондрашової, О. Лук'янчука, Д. Львова, Ю. Макогона, А. Максюті, Ф. Махлупа, Е. Менсфілда, В. Россохи, А. Субботіна, Ф. Хайєка, Л. Федулової, М. Хірооки.

Тим не менш, незважаючи на всі досягнення в області питань економічної науки державного регулювання міжнародної передачі знань, є проблеми, які потребують детального дослідження. У сучасній науковій літературі, немає визначення державної політики регулювання міжнародного трансферу знань, а також не визначено напрями сприяння передачі міжнародного знання в Україну.

Термін "трансфер знань" означає передачу інновацій, розроблених в навчальних закладах або інших науково-дослідних організацій у різних галузях і сферах господарства країни [1].

Трансфер знань об'єднує основних партнерів, таких як компанії, організації, університети, лабораторії для досліджень і розробок, консультантів, регіональних і місцевих органів влади. Це дозволяє підприємствам і організаціям отримати знання, яких вони потребують або виробництво яких вимагає великих витрати праці, часу і грошей.

Головними цілями навчальних закладів та науково-дослідних організацій у сфері передачі знань є:

- заохочення комерціалізації результатів на наукові дослідження;
- збереження і вибір викладацького складу;
- створення міцних зв'язків з промисловістю;
- отримання доходу і збільшення економічного зростання.

Державна політика регулювання міжнародного трансферу знань являє собою набір методів організаційно-економічного типу, спрямованого на стимулювання процесу генерації, поширення і застосування знань у всіх сферах економічної діяльності та забезпеченні в інноваційних процесах, зростання конкурентоспроможності національної економіки на внутрішньому та світових ринках.

Сприятти інноваційному процесу прагне кожна розвинена країна світі і держава надає всі необхідні засоби для цього. Спостерігаючи за державною політикою в розвинених країнах щодо підтримки передачі знань за ступенем державного регулювання, можна виокремити два напрямки. Перший напрям окреслює США і Великобританію, де уряд найменше втручається в економіку, в тому числі в галузі інновацій, а з іншого боку – Франція і Японія, де уряд активно підтримує інноваційний процес всіма можливими методами [2].

Перший напрям, який можна назвати англо-американська модель, характеризується найбільш всеосяжною незалежністю підприємництва в інноваційній діяльності. Ця модель показує, що ринкові процеси самі прискорюють інноваційний процес. Найбільший акцент робиться на створення сприятливих умов для бізнесу в цілому, створюються рівні умови для впровадження інноваційних продуктів у всіх секторах економіки.

Другий (франко-японський) напрямок інноваційної політики характеризується сильним впливом держави на інноваційні процеси, в тому числі неринкові методи, а саме за допомогою прямих дотацій і субсидій підприємствам і організаціям, що здійснюють інноваційну діяльність. Відповідно до цієї моделі, уряд визначає пріоритетні напрями інноваційної діяльності та технологічного розвитку, які отримують істотну державну підтримку.

Більшість розвинених країн Європи і Канада знаходяться в середині між цими напрямками передачі знань, в один час вони можуть розвивати національне бізнес-середовище та використовувати пряму державну підтримку інновацій. У зв'язку із зростанням міжнародних інтеграційних процесів і розробці узгодженої політики в загальній економічній ситуації в країнах, в тому числі держав-членів ЄС, почала існувати нова можливість – впровадження загальної інноваційної політики на рівні держав-членів.

Отже, проаналізувавши все вище сказане можна дійти висновку, що хоча й існує багато методів та форм, щодо покращення трансферу знань з боку державного управління, у всіх розвинутих країнах існують спільні елементи, які виокремлюють трансфер знань як специфічний напрям державної політики.

Знайти правильний напрямок державної політики залежить від різних факторів і характеристик інновацій. У той час як українська економіка намагається вийти з кризи, за традиційною технологією, промислово розвинені країни зосередили свої зусилля на створенні нової економіки, заснованої на знаннях, інформації та інновацій. Сьогодні, маючи достатньо високий науково-технічний потенціал, Україна не повною мірою використовує його в інтересах суспільства. Українська інноваційна політика, яка все ще перебуває в стадії формування, може бути охарактеризована як англо-американська модель, тому що держава більшою мірою покладається на ринкові механізми, щоб

стимулювати інноваційну діяльність, ніж до прямої підтримки інноваційного процесу. Але проблема полягає не в тому, що наука і науково-технічний розвиток практично не фінансується державою, а в тому що наука і економіка України розвивається по-різному. Більшість розробок, виконаних вітчизняними вченими не мають ніякого практичного застосування в галузі економіки. Це призводить до ізоляції фактичних наукових установ бізнесу і, отже, запобігає розвитку інноваційного процесу за допомогою ринкових інструментів, оскільки інноваційна діяльність опинилася в значній мірі поза ринком [3].

Таким чином, основне завдання державної інноваційної політики повинне бути спрямоване на те, щоб органічно поєднувались науково-технічне і бізнес-середовище. Держава має збільшити пряму підтримку інноваційного процесу за допомогою сприяння створенню інноваційної інфраструктури, створення науково-виробничих об'єднань тощо, також істотні інновації держава повинна заохочувати матеріально, наприклад, через податкові пільги або за рахунок бюджетних асигнувань. Цей метод дозволить не розсіювати державні кошти для підтримки безперспективних інновацій та заохочуватиме новаторство економічного прориву і забезпечення його сталого зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз законодавства України у сфері досліджень, розробок та інноваційної діяльності та пропозиції щодо доповнень до законодавства. Проект ЄС “Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні”. – К.:Фенікс, 2011.

2. Лимар В. В. Досвід країн Європейського Союзу у регулюванні трансферу знань / В. В. Лимар // Структурні реформи і трансформації в промисловості: перспективи і пріоритети: тези доповідей і повідом. Міжнар. наук.-практ. конф. (Донецьк, 17 груд. 2010 р.) / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2010. – С. 109–111.

3. Лимар В.В. Державне регулювання міжнародного трансферу знань в економіці України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03. – Економіка та управління національним господарством / В. В. Лимар – Донецьк, 2013.

Г. АНГЕЛОВ
(Болгарія)

ЛИКВИДНОСТЬ ИЛИ РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА – ДИЛЕММА ПЕРЕД КОММЕРЧЕСКИМИ БАНКАМИ

Деятельность коммерческих банков определяет экономическое развитие всей экономики. Сама же она представляется бизнес-моделями коммерческого банка, а именно: привлекать денежный ресурс экономических агентов и дать